

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра технології виробництва продукції тваринництва

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

Анатолій ПОЛІЩУК
(протокол «01» вересня 2026 року № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА І ЯЛОВИЧИНИ

освітньо-професійна програма	<u>Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</u>
спеціальність	<u>204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</u>
галузь знань	<u>20 Аграрні науки та продовольство</u>
освітній ступінь	<u>Бакалавр</u>
факультет	<u>Технологій тваринництва та продовольства</u>

Полтава
2026–2027 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Технологія виробництва молока і яловичини» для здобувачів вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Мова викладання державна (українська)

Розробник: Павло ВАЩЕНКО, професор кафедри технології виробництва продукції тваринництва, доктор сільськогосподарських наук, професор

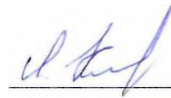
«01» вересня 2026 року

Павло ВАЩЕНКО

Погоджено гарантом освітньої програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

«01» вересня 2026 року

Лариса КУЗЬМЕНКО

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

протокол від 01 вересня 2026 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності

Богдан
ШАФЕРІВСЬКИЙ

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
	204ТВППТ бд 2024
Загальна кількість годин –	165
Кількість кредитів –	5.5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (<i>обов'язкова</i> чи <i>вибіркова</i>)	обов'язкова
Рік навчання (шифр курс)	3
Семестр	V
Лекції (годин)	24
Лабораторні (годин)	42
Самостійна робота (годин)	99
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати у здобувача вищої освіти практичні навички з технології утримання, розведення і годівлі великої рогатої худоби, навчити наукових основ одержання від тварин максимальної кількості високоякісної продукції.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- 1) Отримання знань щодо сучасних технологій виробництва молока та яловичини та особливостей їх застосування в різних умовах;
- 2) Оволодіння практичними навичками з технологій виробництва молока та яловичини;
- 3) Ознайомлення здобувачів вищої освіти із сучасним баченням закономірностей біології, онтогенезу, відтворення і селекції великої рогатої худоби;

Формування вмінь з організації комплексу технологічних процесів, пов'язаних із вирощуванням, годівлею, видаленням і утилізацією гною, доїння, забезпечення мікроклімату у приміщеннях для утримання великої рогатої худоби.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Для нормативного терміну навчання: Основи фахової діяльності; Біоетика і біобезпека; Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин; Інформаційні системи та технології; Заготівля, зберігання та контроль якості кормів; Гігієна сільськогосподарських тварин; Біохімія, Біофізика; Годівля тварин і технологія кормів; Розведення сільськогосподарських тварин.

4. Компетентності

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти набуває компетентності:

– інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зооінженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

– загальні:

- ЗК3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

– фахові:

- ФК1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу.
- ФК5. Здатність застосовувати доцільні системи та способи утримання сільськогосподарських тварин і контролювати та оптимізувати мікроклімат технологічних приміщень.
- ФК7. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів під час виробництва та переробки продукції скотарства.
- ФК10. Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.

5. Результати навчання

Програмні результати навчання:

- ПРН1. Забезпечувати дотримання параметрів та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва.
- ПРН13. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій з виробництва молока та яловичини.
- ПРН16. Впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН1. Забезпечувати дотримання параметрів та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва.	Усвідомлювати роль виробництва молока і яловичини у продовольчій безпеці, знати біологію великої рогатої худоби та характеристики порід різного напрямку продуктивності. Вміти організовувати виробництво з урахуванням екстер'єру, інтер'єру і конституції ВРХ. Розуміти і вміти використовувати виробничі фактори, що впливають на молочну і м'ясну продуктивність великої рогатої худоби.
ПРН13. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій з виробництва молока та яловичини.	Знати і вміти використовувати на виробництві біологічні особливості великої рогатої худоби. Знати оптимальні параметри виробництва для порід різного напрямку продуктивності. Вміти організовувати виробництво з урахуванням особливостей породи та вміти визначати та контролювати ефективність виробництва для отримання молочної і м'ясної продуктивності великої рогатої худоби. Розуміти особливості організації технологічних процесів за умов радіоактивного забруднення, енергозбереження у скотарстві.
ПРН16. Впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва.	Вміти організовувати відтворення поголів'я. Знати технології одержання, вирощування, оцінки і використання бугаїв та ремонтних телиць, технологію потокової системи виробництва молока. Знати основні положення та вміти організовувати селекційно-племінну роботу у скотарстві.

6. Методи навчання і викладання

Методи навчання:

1. Словесні методи навчання:
 - а. лекція,
 - б. розповідь
 - с. пояснення.
2. Наочні методи навчання:
 - а. ілюстрування;
 - б. демонстрування;
 - с. самостійне спостереження.
3. Практичні методи навчання:
 - а. лабораторні роботи;
 - б. робота з навчально-методичною літературою:
 - i. конспектування,
 - ii. тезування, анотування,
 - iii. розрахункові роботи.
4. Інноваційні та інтерактивні методи навчання
 - а. використання мультимедійних презентацій;
 - б. «flipping» клас.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Роль виробництва молока і яловичини у продовольчій безпеці.

Значення галузі скотарства в Україні і світі. Роль виробництва молока і яловичини у продовольчій безпеці. Спеціалізація галузі і технологічні системи виробництва у скотарстві. Історія, сучасний стан і перспективи розвитку галузі. Внесок вітчизняних учених у розвиток науки і практики скотарства. Основні форми господарств, що займаються скотарством.

Тема 2. Біологія великої рогатої худоби.

Особливості живлення худоби. Відтворна здатність. Ріст і розвиток тварин. Основи етології, стресостійкість худоби.

Тема 3. Характеристика молочних порід ВРХ.

Голландська, Чорно-ряба, Голишинська, Червона степова, Українська чорно-ряба молочна, Українська червоно-ряба молочна, Українська бура молочна, Українська червона молочна, Білоголова українська, Червона польська, Айрширська, Джерсейська.

Тема 4. Характеристика комбінованих та м'ясних порід ВРХ.

Симентальська, швіцька, лебединська, бура карпатська породи, порода пінуґау. Породи абердин-анґуська, герефордська, шароле, лімузин, кіанська, санта-гертруда, сіра українська, українська м'ясна, волинська м'ясна, поліська м'ясна, південна м'ясна.

Тема 5. Екстер'єр, інтер'єр і конституція ВРХ. Екстер'єр і методи його оцінки, інтер'єр великої рогатої худоби, типи конституції та їх характеристика.

Тема 6. Організація відтворення поголів'я. Міжотельний цикл та його періоди, планування осіменіння, запуску та отелення. Оцінка відтворної здатності худоби, поняття про неплідність та яловість, фактори, що впливають на темпи ремонту стада та їхнє обґрунтування. Структура стада в господарствах різного напрямку і рівня спеціалізації, її планування та обґрунтування.

Тема 7. Молочна продуктивність корів. Фізіологічні основи утворення та виділення молока. Поняття про лактацію. Фактори впливу на молочну продуктивність корів. Планування обсягів виробництва молока. Умови отримання високоякісного молока.

Тема 8. М'ясна продуктивність великої рогатої худоби. Загальна характеристика м'ясної продуктивності. Вплив факторів на формування м'ясної продуктивності. Постановка молодняка на вирощування і відгодівлю. Технологія вирощування і відгодівля молодняка в країнах з розвиненим скотарством.

Тема 9. Технологія одержання, вирощування, оцінки і використання бугаїв та ремонтних телиць. Технологічний процес одержання бугаїв-плідників. Технологія вирощування ремонтних телиць. Годівля, утримання і підготовка до отелення нетелей

Тема 10. Технологія потокової системи виробництва молока. Теоретичні основи потоково-цехової технології. Групування корів при потоково-цеховій технології. Удосконалена потоково-цехова система виробництва молока для невеликих ферм.

Тема 11. Селекційно-племінна робота у скотарстві. Оцінка і добір тварин. Особливості ведення селекційно-племінної роботи в господарствах різних категорій і напрямів продуктивності. Автоматизація управління селекційним процесом з використанням комп'ютерної техніки.

Тема 12. Особливості організації технологічних процесів за умов радіоактивного забруднення, енергозбереження у скотарстві. Шляхи надходження радіонуклідів у кормові культури. Нагромадження та метаболізм радіонуклідів в організмі великої рогатої худоби.

8. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни.

Денна форма навчання.

Назви тем	Кількість годин			
	204ТВППТ_бд_2024			
	усього	у тому числі		
		л	лаб	с.р.
Тема 1. Роль виробництва молока і яловичини у продовольчій безпеці.	10	2	-	8
Тема 2. Біологія великої рогатої худоби.	14	2	4	8
Тема 3. Характеристика молочних порід ВРХ.	10	2	-	8
Тема 4. Характеристика комбінованих та м'ясних порід ВРХ.	12	4	-	8
Тема 5. Екстер'єр, інтер'єр і конституція ВРХ.	12	2	2	8
Тема 6. Організація відтворення поголів'я.	21	-	12	9
Тема 7. Молочна продуктивність корів.	19	2	8	9
Тема 8. М'ясна продуктивність ВРХ	15	2	4	9
Тема 9. Технологія одержання, вирощування, оцінки і використання бугаїв та ремонтних телиць	14	2	4	8
Тема 10. Технологія потокової системи виробництва молока.	12	2	2	8
Тема 11. Селекційно-племінна робота у скотарстві	16	2	6	8
Тема 12. Особливості організації технологічних процесів за умов радіоактивного забруднення. енергозбереження у скотарстві.	10	2	-	8
Усього годин	165	24	42	99
ЕКЗАМЕН	-	-	-	-

9. Теми лабораторних занять (Денна форма навчання 204ТВППТ_бд_2024)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Тема 2. Біологія великої рогатої худоби.		
1	Ведення виробничого і племінного обліку у молочному скотарстві	2
2	Присвоєння кличок, ідентифікація, реєстрація та мічення худоби	2
Тема 5. Екстер'єр, інтер'єр і конституція ВРХ.		
3	Вивчення методів визначення віку та живої маси великої рогатої худоби	2
Тема 6. Організація відтворення поголів'я.		
4	Планування вирощування молодняку великої рогатої худоби та розробка плану вирощування бугаїв-плідників	2
5	Планування осіменіння (парувань) і отелень ВРХ	4
6	Сучасні методи оцінки відтворної здатності ВРХ. Розрахунок збитків від яловості корів	2
7	Розрахунок оптимальної структури стада. Методика планування руху поголів'я ВРХ на фермі	4
Тема 7. Молочна продуктивність корів		
8	Методи обліку і оцінка молочної продуктивності корів	4
9	Оцінка вимені, властивостей молоковіддачі і придатності корів до машинного доїння	4
Тема 8. М'ясна продуктивність ВРХ		
10	Зажиттєве та післяжбиттєве оцінювання показників м'ясної продуктивності	2
11	Технологія спеціалізованого м'ясного скотарства	2

Тема 9. Технологія одержання, вирощування, оцінки і використання бугаїв та ремонтних телиць		
12	Планування вирощування ремонтних телиць і нетелей	2
13	Оцінка бугаїв молочних і молочно-м'ясних порід за якістю нащадків	2
Тема 10. Технологія потокової системи виробництва молока		
14	Визначення розмірів цехів при потоково-цеховій технології виробництва молока	2
Тема 11. Селекційно-племінна робота у скотарстві		
15	Оцінювання екстер'єру і конституції ВРХ. Лінійне оцінювання типу тварин	2
16	Організація проведення комплексної оцінки ВРХ молочних і молочно-м'ясних порід (бонітування)	4
Разом		42

10.Теми самостійної роботи (Денна форма навчання 204ТВППТ_бд_2024)

Назва теми		Кількість годин
1	Тема 1. Роль виробництва молока і яловичини у продовольчій безпеці.	8
2	Тема 2. Біологія великої рогатої худоби.	8
3	Тема 3. Характеристика молочних порід ВРХ.	8
4	Тема 4. Характеристика комбінованих та м'ясних порід ВРХ.	8
5	Тема 5. Екстер'єр, інтер'єр і конституція ВРХ.	8
6	Тема 6. Організація відтворення поголів'я.	9
7	Тема 7. Молочна продуктивність корів.	9
8	Тема 8. М'ясна продуктивність ВРХ	9
9	Тема 9. Технологія одержання, вирощування, оцінки і використання бугаїв та ремонтних телиць	8
10	Тема 10. Технологія потокової системи виробництва молока.	8
11	Тема 11. Селекційно-племінна робота у скотарстві	8
12	Тема 12. Особливості організації технологічних процесів за умов радіоактивного забруднення. енергозбереження у скотарстві.	8
Індивідуальні завдання (контрольна робота)		
Разом		99

11.Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
РН1	Виконання лабораторних робіт та їх захист, виконання завдань самостійної роботи, опитування, екзамен
РН13	Виконання лабораторних робіт та їх захист, виконання завдань самостійної роботи, опитування, екзамен
РН16	Виконання лабораторних робіт та їх захист, виконання завдань самостійної роботи, опитування, екзамен

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний

поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання виконання лабораторних робіт та їх захисту:

<i>Кількість балів</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
3	Лабораторна робота виконана повністю та правильно, продемонстровано відмінну здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 3), розуміння предметної області та професійної діяльності (ЗК 4), здатність адаптуватися до нових ситуацій під час виконання завдань (ЗК 5) та оцінювати й забезпечувати якість виконуваної роботи (ЗК 7). Продemonстровано здатність використовувати професійні знання у галузі виробництва і переробки продукції тваринництва (ФК 1), застосовувати доцільні системи утримання сільськогосподарських тварин і контролювати параметри мікроклімату (ФК 5), здійснювати контроль технологічних процесів у скотарстві (ФК 7) та застосовувати знання морфології, фізіології і біохімії тварин для обґрунтування технологічних рішень (ФК 10). Під час захисту лабораторної роботи продемонстровано здатність забезпечувати параметри та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва (ПРН 1), здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва молока та яловичини (ПРН 13) та впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва (ПРН 16).
2	Лабораторна робота виконана, але допущено окремі помилки та неточності. Продemonстровано достатню здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 3), розуміння основних положень предметної області та професійної діяльності (ЗК 4), здатність адаптуватися до нових ситуацій за незначної допомоги (ЗК 5) та оцінювати якість виконуваної роботи (ЗК 7). Продemonстровано достатній рівень використання професійних знань у виробництві та переробці продукції тваринництва (ФК 1), застосування систем утримання тварин і контролю мікроклімату (ФК 5), контролю технологічних процесів у скотарстві (ФК 7) та використання знань морфології, фізіології і біохімії тварин для виконання технологічних завдань (ФК 10). Під час захисту лабораторної роботи продемонстровано достатню здатність забезпечувати параметри та контролювати технологічні процеси (ПРН 1), здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва молока та яловичини (ПРН 13) і застосовувати науково обґрунтовані технології виробництва та переробки продукції тваринництва (ПРН 16). Відповіді на запитання містять окремі неточності.
1	Лабораторна робота виконана не повністю, допущено суттєві помилки. Продemonстровано недостатню здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 3), недостатнє розуміння предметної області та професійної діяльності (ЗК 4), труднощі під час адаптації до нових ситуацій (ЗК 5) та недостатню здатність оцінювати й забезпечувати якість виконуваної роботи (ЗК 7). На недостатньому рівні продемонстровано використання професійних

	знань у виробництві та переробці продукції тваринництва (ФК 1), застосування систем утримання тварин і контролю мікроклімату (ФК 5), контроль технологічних процесів у скотарстві (ФК 7) та використання знань морфології, фізіології і біохімії тварин (ФК 10). Під час захисту лабораторної роботи недостатньо продемонстровано здатність забезпечувати параметри та контролювати технологічні процеси (ПРН 1), здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва молока та яловичини (ПРН 13) та впроваджувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва (ПРН 16). Відповіді на запитання неповні або містять суттєві помилки.
0	Лабораторна робота не виконана, можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів відсутня.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи:

<i>Кількість балів</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
2	Завдання для самостійної роботи виконані повністю та правильно. Продemonстровано здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 3), знання та розуміння предметної області й професійної діяльності (ЗК 4), здатність адаптувати набуті знання до нових ситуацій (ЗК 5) та оцінювати й забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК 7). Продemonстровано здатність використовувати професійні знання для ефективного ведення технологічних процесів виробництва і переробки продукції тваринництва (ФК 1), обґрунтовувати системи утримання сільськогосподарських тварин та заходи з контролю мікроклімату (ФК 5), здійснювати контроль технологічних процесів під час виробництва продукції скотарства (ФК 7) та застосовувати знання морфології, фізіології і біохімії тварин для обґрунтування технологічних рішень (ФК 10). Результати самостійної роботи засвідчують здатність забезпечувати параметри та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва (ПРН 1), забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва молока та яловичини (ПРН 13), а також впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва (ПРН 16).
1	Завдання самостійної роботи виконані частково, допущено суттєві помилки та неточності. Продemonстровано недостатню здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 3), неповне знання та розуміння предметної області й професійної діяльності (ЗК 4), недостатню здатність адаптувати набуті знання до нових ситуацій (ЗК 5) та оцінювати й забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК 7). На недостатньому рівні продемонстровано здатність використовувати професійні знання у виробництві та переробці продукції тваринництва (ФК 1), застосовувати системи утримання тварин і контролювати мікроклімат технологічних приміщень (ФК 5), здійснювати контроль технологічних процесів у скотарстві (ФК 7) та застосовувати знання морфології, фізіології і біохімії тварин (ФК 10).

	Результати самостійної роботи лише частково засвідчують здатність забезпечувати параметри та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва (ПРН 1), здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва молока та яловичини (ПРН 13) та впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва (ПРН 16).
0	Самостійна робота не виконана, можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів відсутня.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Для денної форми навчання 204ТВПІТ бд 2024

Назва теми	Форма контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Ведення конспекту лекцій	Виконання лабораторних робіт та їх захист	Самостійна робота	Екзамен	
Тема 1. Роль виробництва молока і яловичини у продовольчій безпеці.		-	2		2
Тема 2. Біологія великої рогатої худоби.			2		2
Ведення виробничого і племінного обліку у молочному скотарстві		3			3
Присвоєння кличок, ідентифікація, реєстрація та мічення худоби		3			3
Тема 3. Характеристика молочних порід ВРХ.		-	2		2
Тема 4. Характеристика комбінованих та м'ясних порід ВРХ.		-	2		2
Тема 5. Екстер'єр, інтер'єр і конституція ВРХ.		3	2		5
Тема 6. Організація відтворення поголів'я.			2		2
Планування вирощування молодняку великої рогатої худоби та розробка плану вирощування бугаїв-плідників		3			3
Планування осіменіння (парувань) і отелень ВРХ		3			3
Сучасні методи оцінки відтворної здатності ВРХ. Розрахунок збитків від яловості корів		3			3
Розрахунок оптимальної структури стада. Методика планування руху поголів'я ВРХ на фермі		3			3
Тема 7. Молочна продуктивність корів.			2		2
Методи обліку і оцінка молочної продуктивності корів		3			3
Оцінка вимені, властивостей молоковіддачі і придатності корів до машинного доїння		3			3

Тема 8. М'ясна продуктивність ВРХ			2		2
Зажиттєве та післязабійне оцінювання показників м'ясної продуктивності					3
Технологія спеціалізованого м'ясного скотарства					3
Тема 9. Технологія одержання, вирощування, оцінки і використання бугаїв та ремонтних телиць			2		2
Планування вирощування ремонтних телиць і нетелей		3			3
Оцінка бугаїв молочних і молочно-м'ясних порід за якістю нащадків		3			3
Тема 10. Технологія потокової системи виробництва молока.		3	2		5
Тема 11. Селекційно-племінна робота у скотарстві			2		2
Оцінювання екстер'єру і конституції ВРХ. Лінійне оцінювання типу тварин		3			3
Організація проведення комплексної оцінки ВРХ молочних і молочно-м'ясних порід (бонітування)		3			3
Тема 12. Особливості організації технологічних процесів за умов радіоактивного забруднення. енергозбереження у скотарстві.		-	2		2
Ведення конспекту лекцій	8				8
Екзамен				20	20
Разом	8	48	36	20	100

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчальна лабораторія 427, 429 технології виробництва продукції тваринництва

13.Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Костенко В. І. Технологія виробництва молока і яловичини / [В.І. Костенко, Й.З. Сірацький, Ю.Д. Рубан та ін.]; за заг. ред. В.І. Костенка. К.: Аграрна освіта. 2018. 530 с.
2. Підпала Т.В. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини: Навчальний посібник. – Миколаїв: Видавничий відділ МДАУ, 2007. – 369 с.
3. Ващенко П., Лотоцький В., Галич О., Усенко С., Таранюк С. (2026). Цифрові технології у відтворенні великої рогатої худоби. Навчально-методичний посібник. Полтава: ПДАУ, 2026. 49 с.
4. Костенко В.І. Практикум із скотарства і технології виробництва молока і яловичини. К. Урожай, 2017. 400 с.
5. Яремчук О.С., Варпіховський Р.Л. Гігієнічна оцінка утримання

- сухостійних корів: монографія. Вінниця: ВНАУ-ФОП Рогальська І.О., 2021. 275 с.
6. Угнівченко А.М., Петренко Е.М., Носевич Д.К., Токар Ю.І. Наукові основи розвитку м'ясного скотарства в Україні. К.: КОМПРІНТ, 2016. 330 с.
 7. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби м'ясних порід. Інструкція з ведення племінного обліку в м'ясному скотарстві. - К. : Арістей, 2007 - 64 с.
 8. Шуст О. А., Варченко О. М., Паска І. М., Ткаченко К. В., & Свиноус І. В. Обґрунтування стратегії інноваційно-орієнтованого розвитку сільськогосподарських підприємств з виробництва молока. Економіка та держава. 2021. Вип. 3. С. 23-27.

Допоміжна література

9. Vashchenko, P. A., Polishchuk, V. A., Tsereniuk, O. M., Balabanova, I. A., Stadnytska, O. I., Shaferivskyi, B. S., Fesenko, O. G., & Polishchuk, A. A. (2026). Polymorphism of the ADRB3 gene in Ukrainian Red-and-White Dairy cattle and its association with economically important traits. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*, 17(9), e26165. doi:<https://doi.org/10.15421/0226165>
10. Vashchenko, P. A., Skyba, M. M., Saienko, A. M., Slynko, V. H., Shaferivskyi, B. S., Myronenko, O. I., Stadnytska, O. I., & Tsereniuk, O. M. (2025). Association of *PIT1* gene polymorphism with milk productivity and body conformation traits in dairy cattle. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*, 16(4), e25195. <https://doi.org/10.15421/0225195>
11. Відомчі норми технологічного проектування. Скотарські підприємства - ВНТП-АПК-01-05. Мінагрополітики України. - К., 2005. - 111с.
12. Fedak, V., Dudchak, I., Zaborski, D., Vashchenko, P., Gutyj, B., Rivis, Y., Stadnytska, O., Bezalychna, O., Slepokura, O., Polulikh, M., Bratyuk, V., Skliarov, P., Vakulyk, V., Fedorenko, S., Naumenko, S., Bilyi, D., & Leskiv, K. (2023). Postnatal development of heifer and milk productivity of Ukrainian blackspotted dairy cows of different types of constitution. *Scientific Papers. Series D. Animal Science*, LXVI, (2), 44–63.
13. Захаренко, М. О., Хоценко, А. В., Ващенко, П. А., Шостя, А. М., Слин'ко, В. Г., Кузьменко, Л. М., & Шаферівський, Б. С. (2023). Вплив підвищеної температури у корівнику на поведінку дійних корів. *Scientific Progress & Innovations*, 26(1), 55–58.
14. Sidashova, S. O., Gutyj, B. V., Stadnytska, O. I., Martyniuk, U. A., Vashchenko, P. A., Dudchak, I. P., Dutka, V. R., Oseredchuk, R. S., Bezalychna, O. O., Kitaeva, A. P., Harbar, A. V., Kibenko, N. Yu., Shevchenko, O. B., & Fediaieva, A. S. (2023). The Living Museum is an ethno farm of gray Ukrainian cattle as a model of the location of rural green tourism facilities. *Scientific Messenger of Lviv National University of*

Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Agricultural sciences, 25(98), 177–184. doi: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a9829>

15. Zakharenko, M.O., Khotsenko, A.V., Vashchenko, P.A., Shostya, A.M., Polishchuk, A.A., Usenko, S. O., & Shaferivsky, B. S. (2021). Behavior of lactation cows at loose-box-type keeping in large groups under the influence of high air temperatures. Bulletin of Poltava State Agrarian Academy, (4), 183–187. doi: <https://doi.org/10.31210/visnyk2021.04.23>
16. Луценко М.М. Перспективні технології виробництва молока : [Монограф.] / Луценко М.М., Іванишин В.В., Смоляр В.І. - К. : Видав, центр "Академія", 2006. - 192 с.
17. Нормативно-правові акти з ідентифікації та реєстрації тварин : Мінагрополітики України. --К., 2005 - 194 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

18. Технологія виробництва молока та яловичини https://pidru4niki.com/68914/tovarovnavstvo/tehnologiya_virobnitstva_moloka_i_yalovichini
19. Технологія виробництва молока та яловичини <https://lira-k.com.ua/preview/12394.pdf>
20. Технологія виробництва молока та яловичини https://btsau.edu.ua/sites/default/files/news/pdf/acreditacia_btftehnolog_virob-va_molok_ualovich_rob_prog.pdf
21. Технологія виробництва молока <http://hdzva.edu.ua/edu-work/wp-content/uploads/sites/32/2020/06/ok27-tehnologiya-vyrobnytstva-moloka.pdf>
22. Стандарт вищої освіти «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/204-tekhnologiya-virobnitstva-i-pererobki-produktsii-tvarinnitstva-bakalavr.pdf>
23. Scientific Progress & Innovations <https://journals.pdaa.edu.ua/visnyk>